

תכנית אב לנחלי שורק – לכיש ויובליהם

תכנית האב לשטחים פתוחים הינה **תכנית אינטגרטיבית רב תחומית ומקיפה** לכל נחלי רשות הנחל והניקוז שורק לכיש. שטח הרשות משתרע על כ-1.5 מיליון דונם, ובתוכו מתפתלים הנחלים באורך כולל של 850 ק"מ. המרחב מורכב ורב – גוני, חוצה שלושה מחוזות של משרד הפנים כשבהם, מרחב עירוני, מרחב הכפרי, שמורות טבע, יערות ומגוון שימושים ותכליות. רשות הנחל והניקוז שורק לכיש רואה באפיקי הנחלים כחלק ממערך השטחים הפתוחים והריאות הירוקות באזור המרכז, לצד היות אפיקי הנחלים בתי גידול לחים ומערכות אקולוגיות חשובות ביותר. תכנית האב באה להבנות תכנית עבודה אסטרטגית עבור רשות הנחל והניקוז, לצד שותפים משמעותיים נוספים במרחב. לפתח ולטפח את הנחלים כמוקדי תיירות, טיילות, פנאי ונופש – זאת מבלי לגרוע מהנחלים מתפקידם הטבעי לווסת הצפות ולשמש כעוגן לשמירה על המגוון הביולוגי המיוחד בנופי ארצנו.

ייחודיותה של התכנית היא בגיבוש מדיניות כלל רשותית אינטגרטיבית, לצד רתימת שותפים ומחזיקי עניין בשלביה הראשונים של התכנית, והגדרת עקרונות תכנון על פי הגישה האקוהידרולוגית לאפיקי הנחלים. עיקרי הגישה הם שחזור המערכות הטבעיות כתשתית המתאימה ביותר לוויסות הצפות וצמצום מפגעים מן הנחל כלפי הקהילות השונות החיות לצידו ו/או מבקרות בו. גישה זו סבורה כי טיפוח ושמירת הנחל כמערכת אקולוגית טבעית, שלה איכויות רבות בפני עצמה, היא הדרך הראויה והמאוזנת להוביל לשגשוג הקהילות השונות שנהנות ממגוון שירותי המערכת האקולוגית שמספקים הנחלים.

התכנית תספק ארגז כלים משלימים לרשות הנחל והניקוז, שיסייעו לה להטמיע במרחב את תובנות והמלצות התכנית.

מטרות תכנית האב

- יצירת מסגרת תכנונית וניהולית רב שנתית לטיפול בנגר תוך התחשבות בצורכי משק המים בריאות הציבור והגנה על הסביבה ובכלל זה על ערכי טבע ונוף
- מניעת מפגעי בריאות הקשורים לזיהום מי הנחל, מקור המים וזרימות עונתיות
- הגדרת תוואי הנחל
- שמירת הנוף ומתנות הטבע לאורך הנחל בשתי גדות הנחל
- הסדרת חלוקת המים בין המעוניינים בהם ושמירת מפלס מים מתאים בכל חודשי השנה
- הסדרת דרכי השימוש בנחל הן כמקור מים והן בתפקודים נוספים
- יצירת כלי עבודה יוזם ומגיב לתפיסה התכנונית של סביבת הנחלים
- הגדרת עקרונות תכנון להטמעת הגישה האקוהידרולוגית בשיקום, פיתוח ותחזוקת הנחל

- **אפיון הממשקים** עם מגוון הפעילויות והשימושים השונים במרחב הנחלים
- **רתימת מחזיקי העניין** במרחב לחזון אינטגרטיבי המבוסס במערך הסכמות לגבי אופן השימור, הפיתוח ותחזוקת הנחלים

הסבר למטרות

תכנית האב תהווה תכנית עבודה וארגז כלי יישום לתהליך שיקום אקוהידרולוגי לכל אפיקי הנחלים במרחב הרשות באופן שהנחלים יהיו מוקדים משמעותיים במרחב למגוון פעילויות פנאי ונופש. זאת בד בבד עם הנחיות עקרוניות לשילוב שימושי חקלאות, תשתיות, בינוי ופיתוח בתחומי ההשפעה של הנחלים, כך שהפיתוח והשימור יהיו בסינרגיה זה עם זה. מתוך כך התכנית תתייחס לערב רב של מרכיבים בהם: אקולוגיה, הידרולוגיה, חקלאות, נוף, חברה וקהילה, יוזמות פיתוח במרחב, תשתיות, אתרי ארכיאולוגיה ומורשת, שבילי הליכה ואופניים. בנוסף, תספק התכנית לרשות הנחל והניקוז כלים מעשיים ליישום המלצות התכנית בהם כלי מקרקעין, כלים כלכליים, כלים מדיניים ועקרונות לתחזוקה שוטפת.

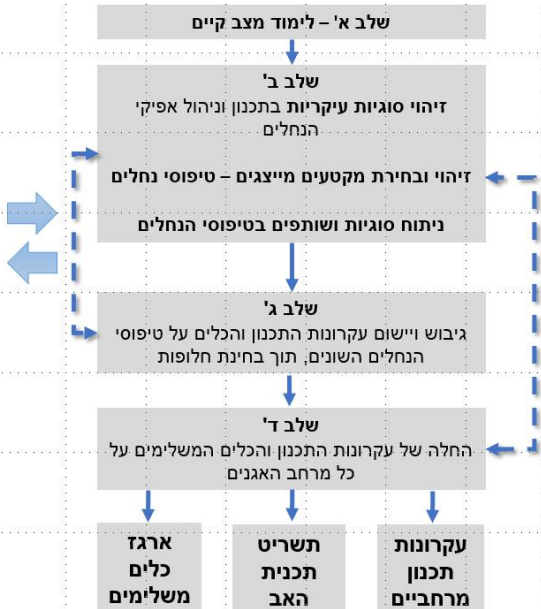

שלבי העבודה

שלב א' – לימוד מצב קיים

תגובה לזחמות תכנוניות במרחב

במסגרת שלב א' נערך לימוד ועדכון של סקר המצב הקיים, גובש צוות היגוי רחב של כל מחזיקי העניין במרחב, צוות עבודה מצומצם של גורמים מקצועיים ונערך מיפוי מחזיקי עניין ושותפים פוטנציאליים נוספים. הוקם בסיס נתונים – GIS

שלב ב' – זיהוי סוגיות תכנון עיקריות ובחירת טיפוסי נחל מייצגים

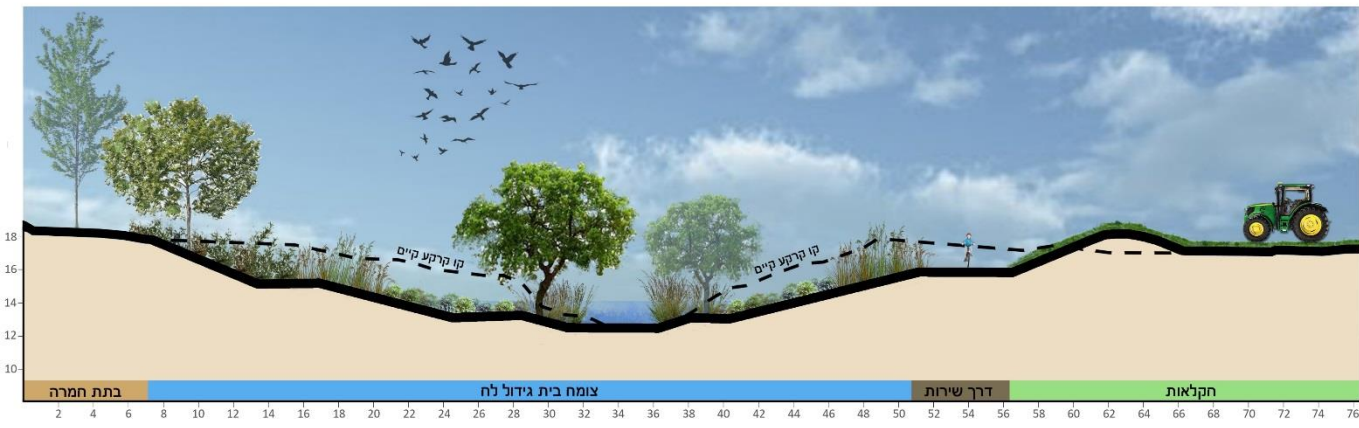
בשלב זה גובשו מטרות התכנית וחזון לאפיקי הנחלים, נבחרו טיפוסי נחל מייצגים מתוך כלל נחלי הרשות ופותחה עליהם מתודולוגיה ייחודית לחלוקה מקטעית וקביעת תחום הנחל. לכל מקטע מופו כלל השותפים, הסוגיות ומגוון מאפיינים פיזיים, חקלאיים, אקולוגיים, הידרולוגיים וסטטוטוריים.

שלב ג' – גיבוש ויישום עקרונות התכנון על טיפוסי הנחל המייצגים

מתוך הלימוד המעמיק של המקטעים ויצירת חתכים טיפוסיים, יוגדרו עקרונות תכנון מרחביים, תכנית פעולה וסט ארגז כלים משלימים בהם חתך מצב רצוי לכל מקטע מתוך טיפוסי הנחל המייצגים.

שלב ד' - גיבוש ויישום עקרונות התכנון על כל נחלי רשות הנחל והניקוז

בשלב זה יוכלו עקרונות תכנית האב על יתר נחלי רשות הניקוז, כ-850 ק"מ אורך כולל של נחלים. בנוסף לתשריט מרחבי ותכנית עבודה רב שנתית מוגדרת. בנוסף יודגמו עיקרי התכנית על מספר מקומות נבחרים.

הדגמת יישום הגישה האקוהידרולוגית בחתך מצב רצוי למקטע של נחל שורק באזור העיר יבנה